

Tresa Arquisch-Riedi 18.9.1941-09.01.2018

bb- Magari dumandava ina persuna ni l'autra: «Te, sas era cu i vo cun la Tresa? Ne viva ella insumma aun?» Igl ei magari il destin da nos vegls e malsauns che nus perdin els ord ils egls e pér cura ch'il zenn grond tucca da miert ein ins pertscharts puspei da quellas persunas. Cun la Tresa po ei era esser stau il medem. Ella ha survegniu igl onn 2008 la diagnosa ch'ella hagi la malsogna dad Alzheimer. Malgrad quella ha ella saviu star, cun empau agid da pliras persunas, tochen 2011 a casa. Suenter la dimora en casa da vegls a Sedrun ha siu fegl Adrian priu ella 2015 a Zug per ver ella pli datier. Ils 9 da schaner 2018 ha Tresa Arquisch saviu sedurmentar ed ira siu davos viadi.

Tresa Arquisch-Riedi ha viu la glisch dil mund ils 18 da settember 1941 a Tschamut. Ses geniturs Culastia e Giachen-Giusep Riedi-Peder han giu 9 affons. Treis da quels ein gia morts da baret. Ensemen cun il frar Sepi, las quater soras Stefania, Hedvica, Margreta ed Elisabet formeschan els ina famigla purila sco ei deva biaras da quels onns. Tschamut dumbrava da quei temps varga 50 persunas. Deno ils cussadents dil hotel Rheinquelle fagevan tuttas famiglias lur da viver cun il puresser. La semplia affonza en quei vitg muntagnard cun segidar el puresser e frequentar la scola a Selva/Sutcrestas ha influenzau fetg la Tresa. Ella ei restada ina femna semplia, denton cun pintgas pretensiuns e cuntenta cun pauc. Ella parteva bugen, era aviarta e s'edsicurreva cun tuts, ina persuna cun ina gronda cordialitad.

Suenter las scolas ha ella luvrau en differents loghens ella Bassa. Denter auter a Steffisburg ed a Malans. La fadigia dils affons egl jester era per il geniturs da gronda muntada e gidava aschia a survivor empau meglier.

Enzacu retuorna ella a casa nua che ella lavura ella gastronomia sigl Alpsu ed a Milez. Cheu fa ella enconuschientscha cun Pius Arquisch ed els mariden igl atun 1972. Ord quella letg neschan ils treis affons Adrian, Severino e Bruno. Ils treis «buebs», sco eilla scheva adina, eran per ella tut. Il Pius surpren il Volg a Rueras nua che Tresa segida. Dasperas fan

els era empau il pur. Il far fein e mirar per las cauras e nuorsas era zatgei che Tresa ha adina fatg bugen, pli tard era cun siu frar Sepi a Tschamut.

Il mariu Pius vegn grev malsauns. Cun tutta carezia e premura tgira Tresa el a casa. Denton miera Pius la stad 1994 cun mo 56 onns. Quei ei stau ina fetg greva sort per l'entira famiglia. Quella frida ha dau bia fastedis e pretendiu tutta forza per supportar il mintgadi duront ils proxims onns. La veta ha stuiu cuntinuar ed aschia lavura Tresa el Denner ed ella Posta a Rueras. Dasperas sustegn ella siu bab ed il Sepi a Tschamut cun cummissiuns, schubergiar e gidar a far fein. Encunter la fin digl onn 2008 han lur fegls constatau che enzatgei constat buca cun la mumma. Ella emblidava bia, scumbiglava ed era magari sepiarsa sch'ella era persula. Entschatta 2009, en la vegliadetgna da 67 onns, ha ella survegniu la diagnosa Alzheimer e quei ei stau in schoc per tuts. La Tresa denton scheva adina: «per quei tec Alzheimer, quei ei buca aschi nausch». Igl ei stau la finamira dils fegls, che la mumma duei saver menar ina veta autonoma, sedecider sez sur dil mintgadi e puder restar en siu agen da casa aschi ditg sco pusseivel. En quei connex ei la Monika Berther-Sommer stada in fetg grond sustegn ils proxims onns. Cun siu agid scriva Tresa diari, fa ina ga per jamna trenament dil tschurvi, fa excursiuns, sa visitar la clinica dil di a Glion e magari tschenar tier la famiglia Berther. Las fins d'jamna sustegnan ses «buebs» ella. Las vacanzas a Seewis cun l'unien dad Alzheimer ed en vacanzas a Meran e Sevilla cun il fegl Adrian portan empau distreacziun. Las vischinas Anna Soliva e Barla Cersenzia Berther, sco era biars auters TujetschinAs han susteniu ella en quei temps. In grond sustegn ha ella era anflau en la cardientscha. Saver far oraziun, ir a messa e rugaris en la baselgia S. Giachen a Rueras purscheva satisfacziun e ruaus ad ella.

Duront quels onns eis ella era vegnida tatta dils quater biadis Janis, Amelie, Dario ed Enja. Ella carezava ils biadis zun fetg ed gudeva il temps cun els. Mo deplorablamein eran quels ton lunsch naven ed ella saveva magari buca capir che las visetas eran bucas schi savens sco ella havess giavischau.

2012 ei la malsogna daventada schi ferma ch'ei dat mo la pusseivladad da prender dimora en la casa sogn Vigeli a Sedrun. Ella sa passentar cheu in bi temps, en special gudeva ella la cumpignia. La stad 2016 cu la serada dalla casa da vegls Sedrun s'approximava decida siu fegl Adrian da prender la mumma giu Zug en ina partiziun da demenza ed aschia saver sustener ella vinavon aschi bein sco pusseivel. Igl onn 2017 vegn grevs,

la Tresa pitescha da grevs patratgs e temas. Sias forzas van da rendiu ed ina stauncladad surpren ella. Ils 9 da schaner 2018 po ella bandunar quest mund. La veta d'ina femna semplia, cuntenta, ei ida alla fin. Possi ella ver anflau il parvis ch'ella ha cartiu e sperau e sevesida cun tuts ses cars ch'ella ha viviu cheu sin tiara.

Cara Tresa, ruaussa en pasch e sinseveser.